

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2023-06-01

Närvarande: Justitierådet Mahmut Baran, f.d. justitierådet Mari Andersson och justitierådet Stefan Reimer

Ändrad beskattning av inlösenaktier i vissa fall

Enligt en lagrådsremiss den 17 maj 2023 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Niklas Lindeberg.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Lag om ändring i inkomstskattelagen

42 kap. 17 a §

I paragrafen finns bestämmelser om att tilldelning av inlösenaktier till aktieägarna i vissa fall ska behandlas som utdelning. Det gäller dels i samband med att ett aktiebolag minskar aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna med indragning av aktier, dels i samband med att bolaget förvärvar egna aktier. Paragrafen innehåller även en bestämmelse om undantag från beskattningen. Vidare finns en bestämmelse om storleken av det belopp som ska tas upp som utdelning. Slutligen definieras vad som avses med en inlösenaktie.

Den föreslagna regleringen i paragrafen är utformad enligt följande. Huvudregeln vid beskattningen finns i första stycket. Undantaget från beskattningen i andra stycket. Det belopp som ska beskattas i tredje stycket och definitionen av en inlösenaktie i fjärde stycket.

För att en beskattning ska kunna ske bör förfarandet vid en inlösen uppfylla såväl kraven i första stycket som att vara en sådan inlösenaktie som avses i definitionen i fjärde stycket. I båda dessa stycken regleras alltså de materiella förutsättningar som måste vara uppfyllda för att beskattning överhuvudtaget ska kunna inträda. Ett inlösenförfarande som inte uppfyller samtliga dessa förutsättningar faller därför redan av det skälet utanför paragrafens tillämpningsområde.

Det sagda innebär att undantaget i andra stycket kan komma att användas bara avseende ett förfarande som omfattas av de materiella förutsättningarna i första och fjärde styckena. Rent systematiskt lämpar det sig bättre, enligt Lagrådets mening, att de två bestämmelserna om de materiella förutsättningarna för beskattningen placeras först i paragrafen, dvs. definitionen placeras

direkt i anslutning till de inledande materiella förutsättningarna i första stycket, dvs. i andra stycket. Därefter bör undantaget från beskattningen placeras, dvs. i tredje stycket.

När det gäller det föreslagna undantaget från beskattningen ska det alltså tillämpas på ett förfarande där en aktie utan valmöjlighet för aktieägaren ska lösas in eller förvärvas av aktiebolaget för en viss ersättning. I författningskommentaren till undantaget anges att inlösenaktier som erhålls i utbyte mot inlösenrätter och befintliga aktier även fortsättningsvis ska beskattas inom kapitalvinstsystemet. En aktie där aktieägaren har valfriheten att lösa in den – genom en inlösenrätt eller på annat sätt – faller utanför tillämpningsområdet för den föreslagna beskattningen redan av det skälet att den inte uppfyller kravet i definitionen. Undantaget kan därför bara tillämpas i en situation där aktieägaren inte har någon valfrihet och är tvungen att göra ett utbyte mot aktier i bolaget.

Undantaget är, enligt Lagrådets mening, svårbegripligt. Det framgår inte klart varken av lagtexten eller författningskommentaren i vilka situationer undantaget kan komma att användas. Lagrådet förordar att det klarläggs i det fortsatta lagstiftningsarbetet i vilka situationer som det föreslagna undantaget kan komma att användas. Det bör framför allt klarläggas hur det ska göras ett obligatoriskt "utbyte mot aktier" i bolaget. Ett sådant klarläggande kan lämpligen göras genom ett exempel i författningskommentaren där varje steg förklaras.

När det gäller bestämmelsen i tredje stycket avseende värdet av en inlösenaktie noterar Lagrådet följande. Utdelningsbeskattningen ska träffa tilldelningen av inlösenaktien, dvs. som utdelning räknas själva "tilldelningen" av aktien och inte aktien. Rätteligen bör bestämmelsen avse värdet av "tilldelningen", dvs. den disposition som ska träffas av utdelningsbeskattningen.

Regleringen av näringsbetingade andelar i inkomstskattelagen

I lagrådsremissen föreslås inte några ändringar avseende reglerna om näringsbetingade andelar i företagssektorn.

Av ett förslag till ett tillägg till 24 kap. 5 § inkomstskattelagen, IL, följer att bestämmelserna om inlösenaktier i inkomstslaget kapital i 42 kap. 17 a § ska gälla även i inkomstslaget näringsverksamhet.

I nu gällande regelverk anses inlösen av en aktie utgöra avyttring, varför det utbetalda beloppet på grund av inlösen av en sådan aktie beskattas enligt reglerna för beskattning av kapitalvinster. Själva tilldelningen beskattas inte. Detta gäller såväl beskattningen i inkomstslaget kapital som i näringsverksamhet.

I 24 kap. och 25 a kap. IL finns bestämmelser om näringsbetingade andelar samt undantag från beskattning för utdelning på respektive kapitalvinst vid avyttring av sådana andelar. När det gäller andelar som är marknadsnoterade ställs ett krav på en innehavstid på ett år för att undantagen ska gälla (24 kap. 40 § IL). En sådan andel ska alltså ha innehafts som näringsbetingad andel i minst ett år för att utdelningen respektive kapitalvinsten på den ska vara undantagen från beskattning.

Av 24 kap. 42 § andra stycket IL följer att en andel som förvärvats genom ny- eller fondemission ska anses ha förvärvats samtidigt med de andelar som förvärvet grundats på. Har dessa förvärvats vid olika tidpunkter, ska den nya andelen anses ha förvärvats vid den senaste av dessa tidpunkter. Det innebär att en inlösenaktie som förvärvats genom en fondemission också är näringsbetingad om den aktie som förvärvet grundas på är näringsbetingad.

Uppdelning av aktier enligt 4 kap. 46 § aktieföretagslagen (2005:551) medför inte någon annan inverkan på aktierna eller förmögenheten i

bolaget än att bolagets aktier delas upp på ett större antal aktier. Själva uppdelningen av aktierna medför därför inte heller att aktier som genom uppdelningen ersätter tidigare aktier får en annan karaktär än den de hade före uppdelningen. Aktier som tilldelas en aktieägare genom en uppdelning eller split torde därför anses ha förvärvats samtidigt som de aktier som tilldelningen grundas på.

Det anförda innebär att en inlösenaktie förblir en näringsbetingad andel enligt bestämmelserna i 24 kap. och 25 a kap. IL om den har tilldelats på grund av en aktie som var näringsbetingad. En inlösen av en sådan aktie beskattas enligt dagens regelverk, som framgått, bara inom ramen för beskattningen av kapitalvinster. Det innebär att avyttringen av en sådan aktie genom inlösen – förutsatt att den ursprungliga aktien uppfyller kravet på innehavstid – är undantagen från beskattning.

Enligt de föreslagna reglerna ska tilldelning av inlösenaktier anses utgöra utdelning och en efterföljande inlösen av den fortfarande anses vara en avyttring. Såvitt gäller den sistnämnda delen av dispositionen innebär förslaget alltså inte någon förändring. (Här bortses från att det ska regleras så att inlösenaktiens omkostnadsbelopp ska motsvara det belopp som anses utgöra utdelning.)

För att en utdelning ska vara undantagen från beskattning enligt bestämmelserna om näringsbetingade andelar, följer det av 24 kap. 35 § IL, att den ska lämnas på en andel. Det innebär att utdelningen ska grundas eller utgå på en andel som mottagaren äger. Se t.ex. HFD 2012 not 32 där motsvarigheten till bestämmelsen i 24 kap. 35 § jämförd med bestämmelsen i 32 § i samma kapitel tolkats så att det för skattefrihet för utdelning på näringsbetingade andelar krävs att mottagaren av utdelningen äger de andelar varpå utdelningen utgår.

Beskattning av värdet av tilldelning av inlösenaktier såsom utdelning väcker frågan om värdet av "tilldelningen" anses vara en sådan förmögenhetsöverföring, dvs. utdelning, på inlösenaktier som avses i 24 kap. 35 § IL. Det handlar om en och samma förmögenhetsmassa som såväl omfattas av "utdelningen" som av den värde av aktien som genom inlösen betalas till aktieägaren. Värdet av tilldelningen och den underliggande aktiens värde är alltså desamma.

Den omständighet som talar för att momentet "tilldelning" ändå ska anses utgöra utdelning i den mening som avses i 24 kap. 35 § IL är att det inträffar i steget före själva inlösen, dvs. innan aktien upphör att existera. Frågan är om detta är tillräckligt för att skattefriheten ska kunna upprätthållas. Det kan vidare tilläggas att det är tänkbart att tilldelningen och själva inlösen sker momentant, dvs. tilldelningen och inlösen sker vid en och samma tidpunkt.

Det skulle också kunna tänkas att tilldelningen av inlösenaktier anses grundas på redan tidigare innehavda aktier – dvs. aktier som genom uppdelningen ersattes med nya aktier, varvid en del av dem avskildes för inlösen – och att utdelningen därför utgår på de aktierna. Ett sådant synsätt torde inte medföra några betänkligheter.

Lagrådet förordar att frågan uppmärksammas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Lag om ändring i kupongskattelagen

Vad Lagrådet anfört under 42 kap. 17 a § IL gäller även beträffande motsvarande reglering i kupongskattelagen.